

Mourids Podebusk byggede Kørup Slot og Kørup Kirke på Nordfyn

Mourids Podebusk.

Mourids Podebusk blev født 1520. Hans far var den kendte rigsråd Claus Podebusk til Kørup. Faderen døde allerede i 1540, hvor sønnen arvede hans store besiddelser. Mourids har næppe opholdt sig meget på Kørup. Han havde sin gang ved kong Frederik den andens hof fra midt i 1500-tallet, og til han i 1558 giftede sig med den rige Magdalene Sehested. Med hende fik han endnu flere ejendomme og ejede dermed gods over hele landet.

Krigeren

Da Frederik den anden indledte Den Nordiske Syvårskrig i 1563, var Mourids Podebusk blandt kongens betroede mænd. Med Daniel Rantzau som hærfører stod Mourids Podebusk som ritmester i spidsen for den fynske hærenhed.

I slaget ved Svarterå – ved landsbyen Axtorna – vandt Mourids Podebusk berømmelse for dygtighed og tapperhed, og at slaget blev vundet medvirkede Mourids Podebusk og fynboerne i høj grad til. Mourids Podebusk blev alvorligt såret i slaget men overlevede.

Mourids Podebusk var en hovedrig mand, og han ydede kongen store lån til krigen – som kongen ikke var i stand til at betale tilbage. Som pant fik Mourids Podebusk Tranekær Slot og Langeland.

Udsnit af Christian Holms billede "Daniel Rantzau erobrer Tureby Bro i Skåne under Syvårskrigen 1563-70. Til fri brug, Stat. Mus. for Kunst.

Bondeplageren

Mourids Podebusk var usædvanlig stridbar. En alenlang række af retssager er gået over i historien. Mourids Podebusk var tillige hensynsløs og brutal. Særlig hårdt gik det ud over bønderne på Nordfyn. Han plagede sine bønder ”ene mere end nogen anden, ja, moxen mere end alle vore undersåtter af adel”, sagde Frederik den anden om Mourids Podebusk.

Han blev ganske alvorligt irettesat af kongen. Lige lidt hjalp det. Mourids lå til stadighed i proces med bønder, borger og adel.

En særlig alvorlig anklage mod ham var, at han havde forhugget de nordfynske og langelandske skove. Denne klage førte til, at kongen tog Tranekær len fra ham.

Træhesten var et meget brugt strafferedskab på Kørup. Her er en simpel træhest, men den kunne også være forsynet med hoved og hale. Bonden blev sat op på hesten med bagbundne hænder og vægt på fødderne. Så kunne han sidde der, så længe det behagede Mourids Podebusk. Træhesten blev forbudt i Danmark 1787. Træhesten er forevigtet på herregården Hessel af Margit Egdal.

Kørups hovedbygning fra 1582.

Voldgraven.

Bygherren

Kørup var hovedsæde for slægten Podebusk 1410-1781.

Herregården Kørup lå i landsbyen af samme navn. Landsbyen bestod i middelalderen af 10 gårde og en kirke. Gårdene blev imidlertid nedlagt, og jorden lagt ind under godsets marker. Den gamle landsbykirke i Kørup blev også revet ned.

Det var også en gammel herregård, Mourids Podebusk havde overtaget i 1540. Væk med den – Mourids Podebusk ville bygge nyt – ny herregård og ny kirke! Samtidig! Han pressede bønderne til det yderste. Hans ambitiøse byggeri kostede dyrt.

Mourids Podebusk opførte den nuværende østlige fløj af herregården 1582.

Voldgraven.

Den gamle brønd på Kørup.

Brønden.

Kørup Kirke

Kørup Kirke – eller Hellig Trefoldigheds Kirken som den blev navngivet – blev opført lidt fra herregården i årene 1574-1602. Dvs. den blev ikke færdig i Mourids Podebusk's egen levetid (død 1593).

På tårnet over kirkedøren var indmuret en sten, hvori der var indhugget: ”1574 lod ærlig og velbyrdig mand Moridz Putbus til Kjørup, høvedsmand på Tranekær, med sin hustru, fru Magdalene Sested, opbygge og begynde dette hus”. Det tog altså hen ved 30 år at bygge kirken.

Blytaget stammede fra Agernæs Kirke. Mourids Podebusk tog det af for at lægge det på sin egen kirke. Agernæs Kirke lod han i øvrigt forfalde.

Mourids Podebusk's egen kirke derimod kunne i pragt og størrelse måle sig med domkirken i Odense.

Da biskop Jacob Madsen 3. juli 1602 tog kirken i øjensyn, bemærkede han, at der manglede nogle billeder i altertavlen, men billedskæreren var død af pest 28. juni samme år.

Altertavlen var dog prægtig. Delt i flere dele. I den øverste del billeder af Kristi fødsel. I den anden del de tre vise mænd. Ved siden Kristi dåb. Forgylde skriftsprog lyste op i kirkerummet. De 12 apostle i billedskærerarbejde langs kanten af tavlen fuldendte billedet.

Stolestaderne var lukkede og prydet af englehoveder, stjerner og ørnemotiver. Ørnen indgår i Podebuskenes våben.

Prægtige krucifixer, figurer, billeder, et kors af krystal smykkede kirken. Under koret en stor hvælving til Podebuskenes sidste hvilested. Præsterne måtte begraves under kirkegulvet.

Oprindeligt lå kirken frit. Senere blev både lade og stald lagt ind til kirken. Således tjente den østlige ende af koret som gavl i tærskeladen. Uden respekt for en indviet kirke.

*Mourids Podebusk og kong Frederik den anden
i Herman Madsens streg.*

Mourids Podebusk døde 1593 i Kolding, hvor han blev stedt til hvile. Senere blev hans sarkofag flyttet til krypten ved Kørup kirke.

Efterhånden gled slægten tilbage til Tyskland. Navnet Podebusk blev igen til det tyske Putbus. 1785 blev Mourids Podebusk jordiske levninger ført til Rügen, hvor slægten i sin tid var kommet fra.

Kirkens skæbne

Mellem Agernæs og Kørup gik en fjord ind. Om end lavvandet skulle beboerne i Agernæs dog over stranden for at komme i kirke. Særlig om vinteren var "vejen" knap farbar. Præsten, der boede i Agernæs, klagede over, at hest og vogn blev siddende i isen, og at han i vand og dynd måtte hugge vognen fri, så han ankom våd og forfrossen til Kørup.

Husmandfolk, der ikke havde vogn, kunne ikke forcere stranden, når vandet stod op.

Fjorden, som man skulle over for at komme i kirke, er i dag tørlagt. Her ser vi hen over marken på den gamle fjordbund til den markante havskrænt. Bagerst skimtes Kørups avlsbygninger, og bag tærne lå Kørup Kirke.

Med de vanskelige adgangsforhold til kirken var befolkningen næppe interesseret i at vedligeholde Kørup Kirke. Pødebuskene selv manglede midler til fortsat vedligeholdelse. Kirkens hvælvinger styrtede ned i kirken. Kirken forfaldt.

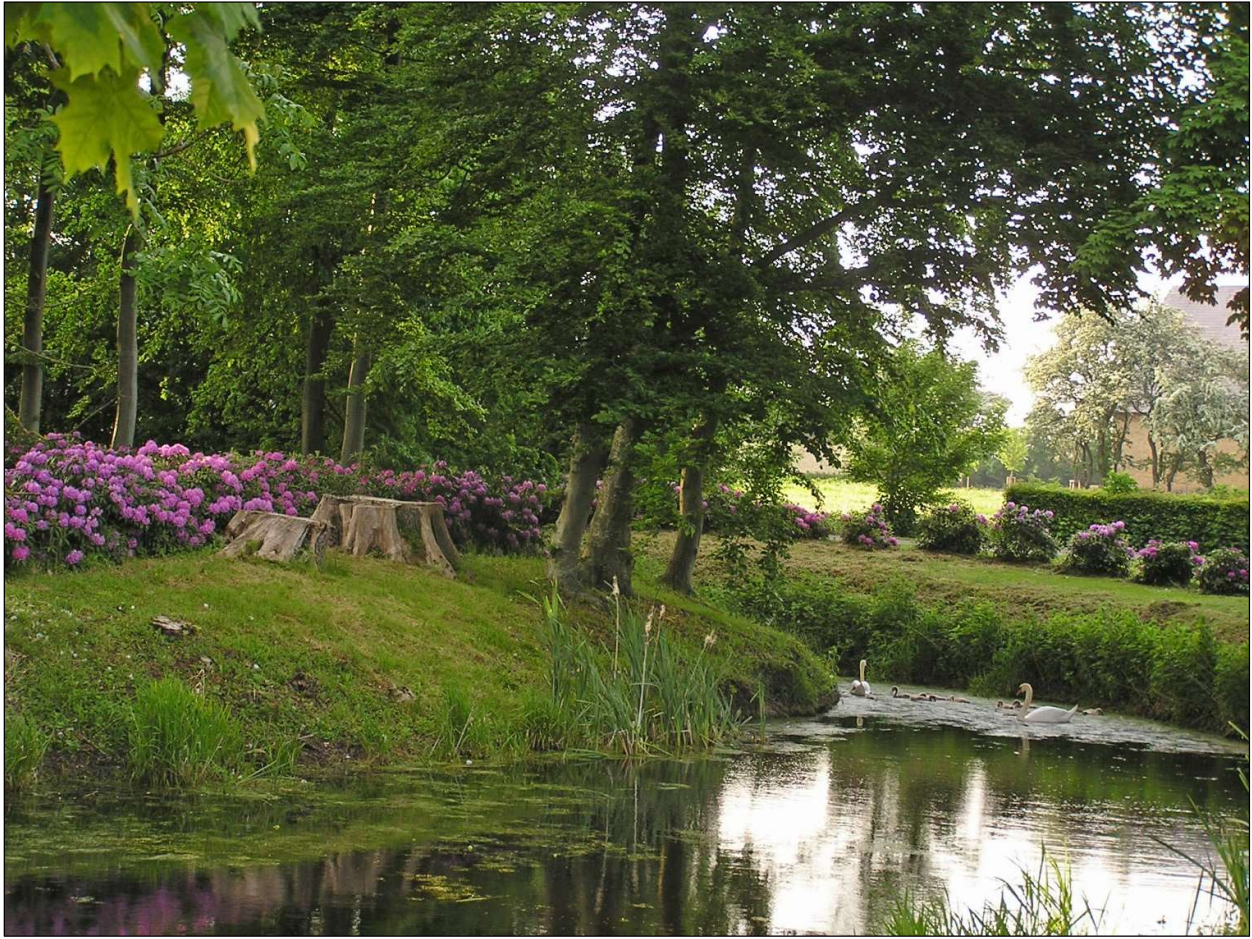
Endnu sidst i 1800-tallet stod anselige rester af murværket endnu. Stenene fra kirken dukker stadig op på markerne omkring kirken. Mange blev brugt som vejfyld.

Sten fra Kørup Kirke.

Kirkemarken hvor den prægtige Kørup Kirke lå. Det gamle fyrretræ fortælles at have stået ved kirken. Der var dog ingen kirkegård i Kørup, den lå i Agernæs. Fotos Margit Egdal 29. maj 2005.

*Idyl ved Kørup Slot. Svanepar med ællinger. En kontrast til Podebuskenes fremfærd.
I Mourids Podebusk trådte slægtens værste egenskaber frem. Foto Margit Egdal 26. maj 2012.*

Margit Egdal. Nordfynsk.dk. 1.2.2022